

ÎNTRUNIREA COMITETULUI CONSULTATIV ICOMOS. PARIS, 27—29 MAI 1991

Alcătuït din președinții comitetelor naționale din peste 80 de țări și ai celor 13 comitete internaționale care grupează specialiști din anumite domenii, *Comitetul Consultativ al ICOMOS* și-a desfășurat lucrările reuniunii din acest an la Paris în *Hôtel Saint Aignan*. Clădirea ridicată către 1640 de Pierre le Muet se află pe neschimbata rue du Temple din cartierul Marais.

Participarea conducerii ICOMOS și a reprezentantului UNESCO a oglindit un mod operativ de cunoaștere, de implicare și de acțiune în rezolvarea problemelor acute ale acestei organizații internaționale neguvernamentale. Roland Silva, președintele ICOMOS, și Herb Storel, secretar general, au prezentat rapoarte substanțiale, subliniind profesionalismul instituției și principalele sale obiective, polarizate în acțiuni comune pentru protecția, conservarea și punerea în valoare a monumentelor. Șerban Cantacuzino, membru al Comitetului Executiv, a făcut propuneri de reorganizare, pentru adaptarea instrumentelor de lucru ale ICOMOS la evoluția grăbită a procesului care pune față în față patrimoniul arhitectural și transformările continue ale societății. Doamna Reidel, reprezentanta directorului general UNESCO, a reînnoit mărturiile interesului pe care UNESCO îl poartă ICOMOS-ului — ca prețios consultant de specialitate — și sprijinul pe care înțelege să i-l acorde în continuare.

Lucrările au relevat rolul esențial pe care îl au în conservarea monumentelor și siturilor comitetele internaționale din sînul ICOMOS, organizate pe specialități: arheologie, arhitectură vernaculară, artă rupestră, economia conservării, formație (învățămînt), fotogrammetrie, gestiunea patrimoniului, grădini și situri istorice, lemn, orașe istorice, piatră, structuri din pămînt, turism cultural. Ele nu reușesc totuși să acopere pe deplin varietatea formelor existente, care ar privi, de pildă, clădiri specifice din cărămidă sau monumente industriale. Pentru cunoașterea cercetărilor și a dezbaterilor acestor grupuri de lucru, se împune ca, pe lângă buletinul de informații ICOMOS/New Nouvelles, să fie publicată o revistă științifică. Ea ar putea cuprinde și rezultatul intervențiilor finanțate de UNESCO. Centrul de documentare intenționează, la rîndul său, să intensifice gruparea datelor referitoare

atît la siturile declarate din lista patrimoniului mondial cît și la cele propuse, care reprezintă un potențial de certă valoare. Se are în vedere, de asemenea, colaborarea cu Comitetele Naționale și cu grupările regionale, încurajarea recrutării tinerilor, stabilirea cotizațiilor în funcție de venitul mediu din fiecare țară.

Ca președinte al Comitetului Consultativ ICOMOS a fost aleasă d-na Carmen Afion Feliu, Spania, care este în prezent președinte al Comitetului internațional al grădinilor și siturilor istorice.

Încă din prima zi a reuniunii a fost salută — cu o mențiune specială — reîntoarcerea României în ICOMOS. Este cunoscut că între anii 1970 și 1982, secția română a ICOMOS a participat la foarte variate acțiuni. Să amintim doar lucrarea *L'architecture vernaculaire dans les Balkans*¹, la care Georgeta Stoica, membră a Comitetului internațional de arhitectură vernaculară, a contribuit cu studiul *L'architecture vernaculaire en Roumanie — rapports avec le monde balkanique*, sau *Colocviul ICOMOS* din septembrie 1980, organizat la București — Buzău — mănăstirea Mera, sub patronajul UNESCO și împreună cu Asociația Internațională de Studii Sud-Est Europene, avînd ca temă *Patrimoniul cultural balcanic și problemele seismice*, cînd Vasile Drăguț, Grigore Ionescu, Elena Pago, Tatiana Pogonat, Alexandru Cișmigiu, Marcian Bleahu, Aurlian Trișcu, au prezentat comunicări din partea țării noastre.

În planul Comitetului Consultativ a fost apreciată aderarea României la *CONVENȚIA PRIVIND PROTECȚIA PATRIMONIULUI CULTURAL ȘI NATURAL* și propunerile făcute pînă în prezent pentru cuprinderea în acest patrimoniu a monumentelor de arhitectură: mănăstirea Horezu, ansamblul fortificat Biertan, mănăstirile pictate din nordul Moldovei. Cunoșcîndu-se fondul bogat de monumente din România și specificitatea acestora, au fost deplîns pierderile samavolnice suferite în ultimele decenii și prețuite măsurile de reorganizare a cadrului legal, înființarea Comisiei Naționale a Monumentelor, Ansamblurilor

¹ Publicată în colecția *Etudes et documents sur le patrimoine culturel*, nr. 20, UNESCO.

și Siturilor Istorice și a Direcției sale operative, reluarea activităților de evidență, protecție, control, proiectare și execuție, pe plan central și în teritoriu. În secția europeană de lucru a Comitetelor Naționale și în discuțiile purtate cu conducerea ICOMOS, s-au analizat posibilitățile de cooperare cu țara noastră în domeniul învățămîntului de specialitate, a restaurării — în special a monumentelor de lemn și piatră — a valorificării arhitecturii populare. Organizația *Jeunesse et Patrimoine*, prin Bernadette Gradis, secretara sa generală, a mărit la 12 numărul de burse acordat stu-

denților arhitecți din țara noastră, care pot să participe în acest an la scurte stagii pe șantiere de restaurare din Franța, la Aix en Provence, Saint Antoine en Isère și Château de Portes și din Italia, la Gnallo — Como.

La lucrările Comitetului Consultativ ICOMOS am reprezentat Comitetul Român ICOMOS, ca delegat al președintelui, dr. Radu Popa — la propunerea Domniei sale —, care a participat în aceeași perioadă la ședința Consiliului Europei de la Cracovia, Polonia.

AURELIAN TRIȘCU

DIN ȘEDINȚELE COMISIEI NAȚIONALE (MARTIE—MAI 1991)

Ședința CNMASI ce a avut loc la **20 martie 1991** a luat în discuție probleme legate de protecția monumentelor în noua situație creată de apariția legii funciare, precum și avizarea unor proiecte de restaurare sau refacere a unor monumente istorice.

Arh. C. Hoinărescu a prezentat *castelele cu parcuri din jud. Prahova*, propunînd ca parcurile să devină zone protejate, aparținînd de domeniul public, în caz contrar terenurile urmînd a fi împărțite prin legea fondului funciar (ele nefiind protejate de legea monumentelor, care încă nu există). Este vorba despre: castelul „Trionfon” din Florești, cu un parc de 120 ha; castelul Mănești, cu 43 ha de pădure; castelul Nicolae, cu parc de 20 ha; castelul Drăgășești, cu parc de 5—6 ha.

În aceeași ordine de idei s-a discutat cazul Mănăstirii Apostolache, ctitorie a lui Matei Basarab, din 1640; ruinele conacului Mărgineni, al stolnicului C-tin Cantacuzino; ansamblul de la Filipeștii de Tîrg, cu conacul postelnicului, moară, palatul Pană Filipescu (cu iaz și zonă plantată). Tot în aceeași situație sînt terenurile reprezentînd rezervații arheologice, problema fiind de a găsi soluția cea mai bună pentru protecția monumentelor, fără ca DMASI să intre în conflict cu comunele pentru terenurile în cauză. Părerea generală a fost că monumentele sînt mai bine apărute dacă aparțin domeniului public, decît proprietății private.

Alt subiect a fost acela al *Mănăstirii Războieni*, pe care Mitropolia Moldovei intenționează s-o ridice în jurul bisericii osuar construită de Ștefan cel Mare în 1496, la 20 de ani după lupta ce a avut loc aici.

I.P.S. Daniel mitropolitul Moldovei, venit să susțină proiectul, a adus ca argumente dorința de a amenaja un loc de pelerinaj, o mănăstire de maici, care să îngrijească biserica monument, precum și o clădire care să adăpostească tabăra pentru tineretul creștin și cazarea pelerinilor. Mănăstirea propriu-zisă ar urma să fie înăuntrul incintei, celelalte construcții în afara ei, în vale, pentru a nu stîngheri vederea bisericii. Proiectele prezentate nu au convins membrii Comisiei, clădirile noi fiind prea mari și prea apropiate de monumente, deci într-un tablou general agresîndu-l. S-a cerut refacerea planurilor.

Referitor la *Cetatea Tirgu Mureș*, respectiv modul în care clădirile vechi din incintă și spațiul din afara cetății pot fi folosite în prezent, arh. Marina Iliescu a prezentat Comisiei proiectul unei terase de beton în afara zidului, unde acum există parcaj și se dorește construirea unui restaurant. Discuțiile au condus la ideea că este de

preferat ca vechile clădiri din cetate (garnizciana, bastioanele) să fie zmenajate ca muzee sau restaurate, iar spațiul din jurul cetății să fie zonă verde, clădirile noi neacordîndu-se cu vechea arhitectură.

Un alt proiect prezentat spre avizare CNMASI a fost acela de refacere a *Bisericii Sf. Spiridon Vechi* din București. Arh. Sanda Ignat a expus cele două variante de refacere a bisericii: la nivelul solului, așa cum a fost construită biserica în epocă, sau îngropată, așa cum se cunoaște ea în contemporaneitate. În urma discuțiilor s-a hotărît ca biserica să fie reconstruită, folosindu-se piatra originală care s-a păstrat, iar așezarea să fie într-o piațetă scufundată, cu taluz verde.

De asemenea s-a mai discutat:

— restaurarea *Casei din str. M. Rosetti*, colț cu str. Calderon, unde urmează să se instaleze reprezentanța unei case de modă. Pe baza proiectelor prezentate Comisia a avizat, cu condiția decopertării pereților pentru a găsi eventuale tapete și picturi originale și păstrarea elementelor de ipsos originale;

— delimitarea zonelor de protecție pentru *traseul autostrăzii Cernavodă*. Discuția s-a aminorat pentru completarea documentației asupra stării celor 3 valuri, a castrelor și siturilor arheologice existente în zonă;

— situația deosebită a Dobrogei, unde legea fondului funciar afectează siturile arheologice, foarte numeroase, mai ales pe litoral;

— se prezintă proiectul (prof. Belea) privitor la *perimetrul zonei verzi a Sălii Palatului*, unde sînt prevăzute subteran garaj și parking pe două niveluri, plus spații afectate Sălii Palatului pentru expoziții, restaurante etc. Comisia cere supravegherea lucrărilor de un arheolog, avînd în vedere existența vestigiilor istorice în zona bisericii Crețulescu, precum și marcarea monumentelor istorice dispărute (biserica lonică);

— Arh. A. Trișcu repune problema continuării *șantierului de construcții la Muzeul Satului* în clădirea afectată de o ciupercă a zidurilor, deși CNMASI nu a avizat lucrarea. Se propune o adresă de protest către muzeu și primărie.

În data de **18 aprilie 1991** a avut loc o nouă ședință a CNMASI, care a început prin citirea de către arh. Peter Derer, secretarul Comisiei, a unui comunicat al CNMASI ce urmează să fie difuzat cu ocazia zilei internaționale a patrimoniului — 18 aprilie — și prin care se face un apel la conștientizarea datoriei tuturor cetățenilor de a apăra monumentele istorice.